

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 9. ANULU XIV.

Telegraful este de done ori pe sepm
mania : joia si Dumineca. — Prenume
ratineuna se face in Sabiu la spedirea
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gata prin scrisori francate, adresate
catre spedirea. Pretiul prenumeraturii
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear pe o jumate de anu 3. fl. 50. Pen
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen

tro proximale din Monachia pe unu anu
8 fl. era pe o jumate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratul se platest pentru
intea ora cu 7. cr. si ralu cu litera
mici, pentru doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetitie cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 30 Ian. [11 Febr.] 1866.

8 Cine sa se aléga in dieta?

II

Libertatea, inteliginta si moralitatea suntu dura insusirile cu care trebuie sa fia investitu unu representante in dieta.

Decandu s'a emancipatu poporele de sub tutoratulu patriarcal si au inceputu a fi parte suverane, parte semisuverane adeca republicane si monarchice constitutiuale s'au straduitu neintreruptu a ajunge la cele de mai susu. S'au straduitu dicemu, pentru ca ori ce institutiune sia a-acea catu de buna fara acele trei, devine ilusoria si produce numai contrariul dela accea ce au presupusu institutorulu ca va produce. Acesta e lege firasca, lege care reduce vieti a poporului intregi la aternarea dela cultur'a si a mintiei si a animei fia-carui individu. Catu au succesu acea nisuntia pana acum ne arata realitatea, si deca ne preumblamu prin tote statele, unde se afla corpuri representative astfelui mai multu seu mai putnu tiermuriri, pe cari le-amu putea qualificá, ca urmeza din jalusi'a partilor constitutive. Asia la noi unde suntu natiunalitati deosebite, vedem si in tempurile cele mai noue aplicate astfelui de norme, cari pre unii indreptiescu in mesura prea mare satia cu altii, precandu unii remanu mai cu totulu neindreptatili. Amu vedintu disproportionu cea strigatoare dela diet'a din Clusiu si vedem si acum pre cea, dupa care are sa fia representata la Pest'a, carea lovesce legile logicei deadreptulu, lasandu pre populatiunea cea mai numerosa a Transilvaniei mai fara de representanti.

Nu e destulu cu atat'a. In tempulu candu unii vedu ca amesuratul tempului nu voru mai putre opri pre romani de a-si trameze representantii sei, carii sa lupte pentru natiunea loru, sa apuna si recomanda legislatiunei venitore mesuri, prin care sa se eschida o parte din inteliginta, punendu-o in unu gradu cu factorii de rele, din simpl'a causa, cace aceea se afla in servitiulu statului, cautandu prin acest'a a o aduce in discreditu chiaru si pentru momentele presentului.

La prim'a privire si are assertiunea acest'a farmecula seu si unele exemple triste din trecutulu si presentulu unoru staturi, mai ca suntu in stare a-i da oresi-si care temeu. Pipaitu lucrul cu de amenuntulu nu putem esii la altu resultat, decat la reducerea lucrului la cele trei insusiri; caci altmintrea amu trebui sa dicemu, ca in staturile representative domnesce o revoluție perpetua — unu contrastu care nici candu nu ajunge la complanare, — la impacare.

S'a disu si se dice, ca omulu nu pole avé döue conștiinție si in adeveru ca asia este; si este reu candu cine-va pare din lucrările sele asia, tocmai ca si candu pare, ca nu are nice un'a. Dara ore atunci nu aru trebui ca executorii legilor, cari suntu cei din servitiulu statului sa se schimbe dupa fia-care dieta, pentru ca sa nu vina in mentiunatulu prepusu? Firearou ore o crima, candu a-cesti factori ai societătiei unui statu aru reflecta si ei asupra unoru neajunsuri, pre cari le-au observatu din propri'a loru esperiintia? Si deca amu strapune astfelui de doctrine si in celelalte ramuri ale vietiei la ce resultat amu ajunge? Si la agricultori, si la industriasi si la neguiaitori s. a. m. d. amu trebui sa presupunem in privint'a afacerilor loru si a imbunatâtirei si inlesnirei afacerilor loru asemenea cete döue conștiinție si aru trebui in fine sa pretendem ca tote sa stea in locu, seu fia-care sa-si primesca imbunatâtirile dela altii neinteresați.

Tota lumea se infiora astadi numai la pronuntiarea cuventului burocratismu si totusi, tocmai acele legislatiuni ilu nutrescu mai tare, unde se croiesce o diferinta asia mare intre acest'a si ceialalti cetătieni; tocmai acele legislatiuni tindu a croi unu balastu numai necesariu, dar de altmintrea tocmai dupa parerea loru stricatosu, in sinulu societătilor loru.

Cugetamur de prisosu acum inregistrarea aceloru staturi, unde se griescesc seu nu se griescesc in contr'a celor de mai susu desvoltate si incuviintiandu unele restringeri, ca adeca in jurisdictiunile, unde functiunéaza cine-va, ca servitorii alu statului sa nu se bucore de dreptulu de representante: — nu ne simtimu nici decum indreptatisti a dice categorice anathema asupra aceloru din oficii,

nici ai escomunicá alatura cu criminalistii, din corporile reprezentatore. Pentru atunci amu sprijini lasitatea si indiferentismulu amu forma scisiune castica in societate si apoi intrebamu, ca unde aru fi moralitatea unoru asemenea mesuri!

In impregiurările nostre unde reprezentatiunea nationala si confessiunala e receruta atat de imperiosu, dreptu de o garantia a sia-cărei natiuni si confessiuni, intemeiata chiar si pre legi, putem cu atat mai putinu adora principiile adoptate de alte staturi si tieri.

Noi romani cu deosebire, vomu avé de a cauta pre reprezentantii nostri acolo unde ii vomu asta dupa insusirile mai susu statorite si acelea iarasi credemo, ca trecutulu fia-cărui barbatu ni le arata din destulu.

Va dice cine-va ca ceremu sacrificii dela acei barbati, a căroru positiune nu putem nega, ca in urm'a unoru teorii imprumutate fara socotela de unii doctrinari din alte staturi cu alte referintie, este delicata, dar o ceremu acest'a, pentru de o parte prelunga capacitatile loru, sacrificiile natiunei inca au contribuit la inaltierea si luminarea loru. Dreptu aceea acum nu putem crede ca aru fi bine, ca densii sa se taie decatru trupulu natiunelu si sa ne lase, ca cestiunile cele grele sa se deslege fara de noi, seu sa se deslege in presența si cu conlucrarea unoru renegati, seu ce e totu asia de reu a unoru, cari nu cu prindu si nu pertrundu incalciturile politice in care ne astam.

In fine dela toti aceia cati voru si reprezentantii natiunei nostre acum si ori si candu pretindem sa formeze o falanga tare si nedespărta, ca ori de unde ii aru incercă vre-unu visor, salo pota inlaturá si sa nu fia ei si cu densii natiunea spulberata in ventu!

Reuniunea deputatilor dietali romani dela diet'a din Pest'a.

„Zukunft“ are o impartasire dela o persona considerabila dela diet'a pestana, dupa cum se exprima, si pe carea o publica in fruntea jurnalului sub titul'a „cestinnea natiunalitătilor la diet'a din Pest'a.

E de mare importantia pentru romani si de aceea o si publicam si noi in totu cuprinsulu.

„Nu va fi fara de interesu a observá ca natiunalitatea romana la diet'a unguresca, — prelunga tote intrigele si volnicile este reprezentata prin d'ouedieci si doideputati natiunali. Acesi'a s'au constituitu, dupa terminarea verificatorulu celor din urma de ai sei in o reuniune natiunala propria, de a cărei presedinte este declarat dlu A. de Mocioni, si a cărei scopu e conlucrarea solidaria pentru eluptarea egalei in dreptatirii natiunale. Voiu asta ocasiune a impartasit din tempu in tempu detaluri despre pasirea si activitatea acestei reuniuni; deocamdata astfel de lipsa de a-ti impartasi, ca dupa cum mi s'au asigurat, intre romani domnesce pe tota in templarea o buna intiegere, o conglâsuire bună in privint'a tuturor cestiunilor diuscute pana aci, si ca urele, care causate din partea contrarilor natiunali se ivira inainte de, si sub cursul alegerilor — au disparut cu totulu. Aceasta se adeveresc din destulu din faptulu, ca in 27 Ianuariu, candu s'a ivit lipsa de a se alege prelunga presiedintele si notariulu clubului inca unu barbatu de incredere ca parlamentariu, carele sa fia delegatu a se pune in intiegere cu Deák si ai impartasi dorintele romanilor, acest'a alegandu-se prin votu secretu — cadiu sértea rolei acestei pecătu inseminate pe atatu si onorifice — pe de altate ori calumnialu V. Babesius, (prin ceea ce se demintiesce corespundintele calumniatoriu alu lui „Wanderer“ cu totulu). Mi s'a spusu, ca Deák au primitu in deosebitie renduri pre parlamentarii romanii forte amicabili si ca au conferit u densii in deosebitie renduri, cu tote a-este cesti din urma fura forte surprinsi, candu au observat u in projectulu de adresa cestiunea natiunalitătilor e trecuta cu totulu cu vederea.

Dara nu s'au cerutu multu, pentru de a capacita pe dlu Franciscu Deák, ca diet'a sa nu comita nici gresiel'a

aceea neierata a regimului ungurescu si sa provoce prin acest'a neincredere poporului nemagiare ale Ungariei, ad. a majoritatii tierei, — si Deák sa fia completat din parte-si projectul de adresa dupa espres'a dorintia a barbatilor de incredere romani. Dupa acest'a se dice in projectu, ca diet'a recunoscere indreptatirea pretensiunilor natiunale a poporului nemagiare, si vrea a-si areta atentiuia catra densele prin o lege basata pre dreptate si fratieitate.

In fine mai e de a se observa, ca reuniunea deputatilor romani au si luat deja in a dou'a adunare a sea mesuri pentru a jungerea la o legatura si actiune comună cu deputatii serbesci in cestiunea nationalitatilor; in care privintia au si fostu preconsultari si e de amendoue partile sperantia de resultatul celu mai bunu.

Dela diet'a Ungariei.

Pest'a 8 Fauru 1866.

Se dice cumca pe 9 a lunei curente se voru deschide siedintele publice pentru propunerea si desbaterea adresei lui Deák in dieta; septamena asta, precum si cea trecuta se poate numi de serbatore, dile de tâcere, in cari nici nu audi, dar mai cu sema nici prin jurnale nu vedea alta decat politica esterna, referada despre petreceri, ear nici decat faptele urmante in acelui interval de tempu de candu s-au amanatu siedintele publice.

Conferintie secrete se crede a se fi tinutu, ear resultatul acelor a secretu inca, numai faptori singuri sciu, insa ei tacu tâcerea pescelui.

Diuarialu septemanal alu baronului Eötvös astfelu se exprima despre dilele curente: Septemana trecuta a fostu septemana a adresei, adres'a e opulu comisiunii de 30; acea comisiune insa e a tacerei. Membrii comisiunii precum se aude a facutu legatuintia solida, de a tinde in secretu desbatere; asiada de-si a fostu peste septemana intréga conferintia, nu se poate dice nimic'a; se vede ca tacerea aci e unu protestu, pentru a vedea ce pareri desfasura foile germane fatia cu diet'a Ungariei.

Negresitu, ca si poporul român se va interesă despre ai sei, că de acei alesi parinti, carii au a areta adeverul si durerile românilor in fatia patriei si a Europei. Imi ieu voia a descoperi si eu atitudinea cu referintia la ablegatii nostri. Cu placere si eu inima plina de veselie imi ieu penelulu la mână, pentru acesta detorintia, si cu bucuria strigu osan'a celui din innaltime, candu potu dice aceea ce este, si este in fapta, aceea ce totu adeveratulu Românu a dorit, si aceea e solidaritatea compacta, carea domnesce intre domnii representanti ai natiunei nostra.

Ei adeca toti s'a reunuit spre inaintarea scopurilor natiunali, si-au alesu de presedinte pe Ilustr. barbatu Antoniu de Mocioni, si lucra in contielegere neintreruptu.

Tote afacerile, mai nainte se desbatu prin adunarea completa. Despre tote siedintele se duce protocolu regulat, si Domnulu avocatu Dr. Aureliu Maniu e notariulu.

Facandu o privire preste tota diet'a se poate vedea, cum ungurii suntu imparati in partide, tote acestea au adunările si conferintele sele separate, si formeaza cluburi.

Români asijdereau forméza unu clubu, "clubulu nationalu român", si acestu clubu a alesu din sinulu seu trei membrii, adeca afara de presedintele si notariu inca pe magnificenta Sea Domnului Vincentiu Babesiu, că barbatu de incredere, cari au chamarea de a se contielege cu Deák, — anume in privintia cuprinsului adresei, — căroru li-a si succesu a mijloci primirea angajamentului pentru deslegarea cestiunei nationalitălor pe temeiuu dreptatei si fratietai, — in projectul de adresa.

Poporul român — străbunii nostri — nu dintr'o data, ci numai cu tempulu a devenit la óresi-care marire; mare l'au facutu diliginta, guvernulu dreptu, spiritulu liberu, in consfaturi ne-lasendu-se corruptu nici de egoismu, nici de viciu, tare in lupte, caracteru nepatatu, decorationa cu idei sublime, — tote aceste calitati au fostu pentru a ferici natiunea, si a o radicá la óresi care culme, de unde spoi mai usioru se se avante la nivelulu civilitatii.

S. Fercu.

Eveneminte politice.

Sabbiu 29 Ianuariu.

Din isvorul sigure aflamu, ca in opidulu Vizogn'a alegatorii romani forméza o majoritate eclatanta. Alegerea deputatului dupacum suntemu informati va fi Miercuri in 2 Fauru. Asteptam cu incordare se vedemu cum si intielegu fratii de acolo inalta positiune urmata din dreptulu celu prea favoritoru pentru densii.

Dela Sighisióra vedemu ca actulu alegerilor inca au fostu precedatu de reservatiuni.

Dela Orestia inca aflamu sciri favoritoru in privintia nrului alegatorilor. Nu asiada insa din alte parti unde confratii patrioti prin mestesingiri se silesu a-si castigá majoritate cu scopu de a eschide pre romani dela dreptulu acestu frumosu, pe catu numai se poate. —

De candu amu impartasit u despre venirea ministrului de externe Mensdorf la Pest'a, cetim in tote diuarele mari despre so-

sirea, petrecerea si in cele din urma acum si despre plecare ministrului de statu Belcredi dela Bud'a-Pest'a. Caus'a venirei acestor barbatu de statu se dice a si fostu nisce conferintie in privint'a cestiunilor de statu si unii adaugu, ca ministeriul ungurescu inca aru fi fostu objectul desbatelor. Joi'a trecuta era determinata pentru darea in desbatere a projectului de adresa. Dupa catu celim pana in momentul candu scriemu acestea nu aflam in projectu nimic'a vorbindu-se de cestiunea natiunalitatilor.

"Idök Tanuja" asigura, ca projectul de adresa va accentua opinionea generala a adunarei natiunale (diete ?). Despre cuprinderea, estinderea si modulu de tratare afaucerilor comune. Detaarea afacerilor comune remane sa o faca comisiunea, carea, la propunerea lui Deák in conferint'a tinuta in otelulu Europ'a, e de a se alege dupa tramitera adresei la cuventulu de tronu, si a carei elaborat e de a se discută in siedintie plenarie si apoi a se susterne coronei in o a dou'a adresa. O observare caracteristica face unu diurnal vienesu, carea se poate aduse in legatura cu cele de mai susu si acesta e "ca Ungurii suntu miscati pana la lacrimi de accentul celu frumosu ungurescu alu Majestatiei Sele Imperatesei, dar en tote acestea amana catu se poate discutarea afacerilor comune ale imperiului."

Entusiasmulu populatiunei Bud'a-Pestei se manifestea continu in tote clasele. In 6 Fauru n. au fostu o manevra cu focu, executata pre campulu Racosiului de garnison'a cetatilor sorori sub comanda L. d. M. C. baronu Ramming, la carea au fostu de satia Majestatea Sea Imperatulu. La reintorcerea Majestatiei Sele poporul se aduna in masse mari si lu primi cu eljenuri entuziastice. — In petrecerile cetatenei si ale aristocratiei Majestatile Sele suntu primele cu asemenea entusiasm. In balulu cetatenei se primira cu imnul popular austriacu, si cuprinseaza locu in unu cortu splendidu radicatu anume in sal'a balului. La acestu balu participara si ministrii contele Belcredi si Mensdorf, cancelarul de curte de Mailath, contele Eszterházy si bar. Sennyei precum si alte nobilatati.

Diet'a Croației se occupa inca de desbaterea speciala a adresei.

In diet'a Bucovinei i interpela deputatulu Coslin (dora Costinu ? Red.) pentru neobservarea prescriselor in privint'a aplicarei limbilor tierei in oficii.

Din tierile translatane nu cetim unu dtuaru nemtiescu, care sa nu se vaiete asupra egalei indreptatirii a limbilor in Boem'a (care de altintre inca e forte restrinsa).

In politic'a din afara dâmu mai antaiu de invincirile diurnaliticei oficiose prussiane, ce se facu Austriei, dicendu ca cest'a din urma lucra mână in mână cu contrarii Prussiei. De alta parte "Mercuriu de Altona" vrea sa scia, ca in Schleswig aru si sositu o proclamatiune a regelui Prussiei, carea provoca ducatele Schleswig-holsteiniane la o uniune personala cu Pruss'i. Despre acesta dice Nrd. A. Z. ca e o scornitura "augustenburgica."

Din Francia aflamu, ca adres'a senatului la cuventulu de tronu in cele mai multe cestiuni e conforma cuventului de tronu. In privint'a Messicului dice, ca Imperatulu au vestitu Franciei ca memorabil'a expeditiune messicana se apropia de finit. Acest'a va sa dica a spune Franciei, ca interesele ei de negotiu suntu asecurate. Ce se atinge de uniunea statelor nordu-americane, impartasirile regimelui cele firme, ca nu cuvintele amenintiatore vor decide intorcerea armatei francese din Americ'a, a carei presentia se vede acum mai putinu bine venita, ca in o alta epoca glorioasa a istoriei nordu-americane suntu: neutralitate si dreptulu poporului.

In Londonu s'a deschisu parlamentulu serbatoresce in 6 Fauru. Cuventulu de tronu vorbesce despre jelea in urma morielor regelui Belgiului, si vorbesce despre relatiunile din afara, mai cu sema cele ce privesc pe Francia, mai aceleasi ce au rostitu Napoleonu in cuventulu seu de tronu. Atingatorul de tratatulu comercialu inchiajatu cu Austri'a spera ca acela va si pentru ambe statele forte favoritoriu.

Din Romania s'nevenindu-ne de nou diuarele regulate suntemu siliti a culege din cele streine si adeca, ca arestările suntu si asupra altoru persoane si ca spre 24 Ianuariu st. v. aru si fostu milita consignata in casarme. Sciri si mai prospete din diuare straine dicu, ca cele respondite despre miscarii in Bucuresci aru si scornituri,

Sabbiu 29. In septemana trecuta au decursu esamenele in Institutulu nostru Archidiecesanu presiedute de Esc. S. Preasf. AEppu si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a. Mane va fi solemnitatea de incheiere.

De pe malulu Muresului 23 Ian. 1866.

De unu tempu incocé intempina omulu cetitoriu in "Telegraful Român" nisce articuli de pondu despre purtarea Romanilor fatia cu diet'a din Clusiu din an. 1865 si fatia cu evenemintele cele mai noue spre tramitera seu netramiterea deputatilor romani la diet'a din Pest'a.

Adeverat, ca mari cestiuni, ca urmări și mai mari s'au ivit pe orizontul politie. Nu mai patinu mare au fostu cestiunea tramiterei deputatilor la diet'a amanata din Clusiu; insa multiamita barbatului celui mare alu bisericei și finului diplomatu, ca cu tactica Sea cea rara au sciutu conduce trebile natiunale in óra de periculu in momentulu chaoticu din care nu puteam esti, — s'au redicatu preste ideile pasivitatiei și castigandu-si prin aceea intre deputatii cei mai multi din diet'a din Clusiu partinitori cei mai caldurosi si-au aflatu resunetu in animele tuturor Românilor si de pe malul Muresului.

Idea aceea de a luă parte la dieta, de a fi Români in óri ce imprejurari activi, de a-si radică vocea pe terenul legalu, au aflatu in animele tuturor Românilor resunetu, pentru a aceea e si a natiunii nostre; pentru a numai aceea o pote duce la limanul fericirei, pentru a numai aceea o pote sa-i asigure unu venitoru si-guru, pentru a numai aceea lu scôte la lumina, la publicu, la lumea intréga, că sa-lu judece de maturu. —

Nu supravotisarea unui mase de majoratî precumpanitore decide caușa natiunale in secole luminate, că celea de acum'a, ei dreptulu, pe care-si baséza un'a majoritate seu minoritate conclusulu; déca se reiepta se reconsidera justele pretensiuni unei natiuni majoritate, efectulu loru moralu nu-lu pote nime reieptă, nime nu-lu pote neconsideră, si fără de aceea este si un'a potere mai Inalta, care complanéza lucrurile, si eata! — si noi secundâmu cu parerea din art. de dñ 19/1 1866 — ca votul Românilor din diet'a din Clusiu totusi avu efectulu seu, ca uniunea numai atunci'a si va avea deplina sanctiunare, déca se voru si asiguratu justele pretensiuni ale nôstre confessiunale si natiunale.

E adeverat, ca intrebarea ceealalta a merge la Pest'a e o intrebare mai mare si mai ponderosa; insa si in casulu acest'a nu potem face alt'a, decât a ne alaturá pe lângă principiulu de activitate, adeca a alege cătu de multi deputati si a merge la Pest'a; pentru a ridiculosu a ne luptá contr'a elementelor, de órece nu suntemu inca in stare a schimbá sirulu politicu; e adeverat ca n'avemu unu congresu un'a universitate seu ori ce trupu natiunalu politicu, care sa-si pote da parerea sea că natiune, ci suntemu imprasciatu in comitate magiare, in scaune secuiesci si in scaune sasesci; n'avemu nici unu terenul legalu, unde sa ne intalnimu, sa ne intielegemu, sa ne descoperim pârerile, sa ne formulâmu justele pretensiuni că natiune, decât diet'a, tocma pentru aceea, ca vocea românilor sa nu resune că glasulu in pustia, trebuie sa fia activi si sa trimita deputati acolo unde ni e interesulu in jocu; din care scopu trebuie in tota laturile inteligint'a animata, că pe poporu sa-lu conduca la alegeri cu atât'a mai multu, caci la din contra vomu paș-o că la alegerile trecute la diet'a din Clusiu, ca d'abia capatarâmu 12 deputati in dieta. Si acest'a nu e nimic'a altuia de atribuitu, decât acelei neintielegeri si nesiguritati, ca se aléga Români seu sa nu aléga, prin urmare a neconducerei poporului.

Mai in urma dicu sa tramitemu deputati si pentru aceea fără nici un'a temere, ca ni se va pericită natiunalitatea, pentru a avea nisice bârbati in fruntea trebilor, carine voru aperă atât in cas'a magnatilor cátu si pe bancele deputatilor din Pest'a caușa natiunala. La acest'a ne indreptatiesce increderea cea mare, care o avea intr'ensii, dreptu meritu pentru purtarea loru cea loiala si adicta natiunei loru. .

Se luâmu noi vorbirile loru dela diet'a din Clusiu — nu mergemu mai departe — in respectu, si vomu afla in ele unu simtiu de mandria, unu simtiu de marire la ori ce e natiunalu. Ce frumosu suna cuvintele acelea a marelui barbatu alu natiunei, Esc. Sea Andrei Baronu de Siagun'a: „In biseric'a mea este constituiunismu asiá de perfectu, incât l'asiu recomandá lumei intregi; si „ca numai in biseric'a mea amu simftu bunatatea constituiunismului“ si de alta data, „ca altu terenul legalu nu e decât unde sa-si esprime cine-va pârerile politice,“ si ca „natiunea româna se degradéza la un'a clasa de poporu prin recunóscerea legei electorale din 1791!“ Cu ce caidura aparara unu Siulutiu, unu Mog'a, Bohatielu, Gaetanu si altii pre multu cercata loru na'iune! —

Si noi totusi se fîmu pasivi? Sa ne temem, ca ni se voru pericită drepturile? Nicidcumu! ci cu curagi si cu anima linișcita se luâmu parte la diet'a din Pest'a. Se desvoltâmu fratilorn activitate, si activitate indoita, pentru a caușa ni e sănta pentru care ne luptâmu! — (Unu român.)

Dintre muntii apuseni 25/1 1866.

Necesitatea unui institutu de cultura si educatiune a unui Gimnasiu pentru muntii apuseni a fostu si este de obste si cu multu mai tare cunoscuta, decât se mai amu si eu de lipsa a mai adauge óresicare aserte noue in privint'a acest'a. —

Inca pela 1853 si 1856 s'au vorbitu multe si bune in privint'a unui gimnasiu, seu celu putinu a unei scôle reale in Abrudu, dar resultatulu pâna'n diu'a de adi e negativu.

Sub tempulu absolutismului s'a ivit o idea marétia, dupa care sa

se infintieze in Câmpeni unu Gimnasiu deocamdata inferiore si cu tempu superioru. In an. 1860 din partea Dlui Pretore de atunci Leontinu Luchi care spre acestuscopu maretu adunase representantii a 18 comune din cerculu Abrudului prin energia si activitatea lui deobsece cunoscute de nou intinse cordele spre ajungerea acestui scopu, — dar ce rezultatu a avutu si acei'a incercare repetita? nimic'a alt'a decât ca si cele 2 scolutie ce au esistat pâna acum in Câmpeni suntu pe cale de a se nimici cu totulu.

Dar a dă la golatarea cea meritata pe toti acei'a, cari de-si caușa e sănta, totusi directe ori indirecte a conlucratu la acelu rezultatu negativu — mi vînu înne de datorintia cu alta ocazie — de asta data insa atât'a ca prin stâruintia neobosita a Domnului Adm. Protopopescu Ioane Galu si a Domnului Parochu gr. or. Dionisiu Adamoviciu jun. cari cu zelul adeverat nationalu si corespondiatoru chiamarei celei de 3 ori sfinte de a conduce turm'a loru incredintiata intru tote numai spre binele si fericirea ei, totusi ne-amu apropiat de scopulu dorit de órece acesti doi bravi barbati din buna cointielegere si din aceea convingere adeverata „ca numai puterii unite dau unu rezultatu fericitoru“ din 1 Noem. 1865 ambe scôle elementare din Abrudu satu si Abrudu le-au impreunat in un'a scôla centrala de 3 clase si prin aceasta incorporare si incuvintare a Escoletiei Sele Domnului Archiepiscopu si Metropolitu Bar. de Siagun'a — acesta scôla acum s'a asediata in centrulu Abrudului si se frequenteda de mai bine de 150 invatati cu progresu salutari.

Invetimentulu la scôla acest'a se propune de Dlu Parochu gr. or. Dionisiu Adamoviciu prin care fără de a căută la greutăatile impreunate cu parochi'a lui incredintiata — singuru din acelu simtiu patrioticu, care-lu caracteriseaza intru tote s'au rezolvatu spre acest'a si propune invetiaturile in clas'a III pâna candu se va capata unu individu aptu, de a corespunde chiemarei sale de invetiatoriu, — apoi de alti doi invetiatori intre care dlu Arone Cioranu inca e unu invetiatoriu de buna sperantia ear salariile in lips'a altor fonduri s'au venite s'a infintat deocamdata numai cu 200 f. v. a. pentru unu invetiatoriu din venitulu ambelor bisericigru. or. din Abrudu si Abrudusatu, — Ddieu numai se lumineze pe acei doi barbati bravi, cari instrinsa cointielegere cu Efori'a resp. care cu asemenea caldura a imbratisatu si spriginitu infintarea acestei scoli si pentru venitoriu, sa se scie ingrigi de cele necesare pentru sustinerea si florirea ei — ca a unei scoli care totu odata si pentru parintii comunelor vecine e cea mai buua ocazie, de a-si crese si princi loru cu spese mai putine si totu cu acelu rezultatu cu care si ia crescutu pâna aci la scôlele din Bradu ori si mai departe.

Incheiu acesta scire imbucuratore cu acei'a dorintia ferbinte si fratișca provocare cătra toti intelectiții muntilor si cu deosebire cătra onoratiilor Preotii a Comunelor din jurul Abrudului, ca diacandu-le la anima maiintare, crescere si propastrea pruncilor in cultura, se imbratise die cu tota caldur'a acestu câmpu alu luminarei, lucrându din tote puterile intr'acol'o că cu tempu sa se pote infinti si unu fondu dela care singur depinde esistint'a acestui institutu.

De domnedie că intreprinderea acest'a salutarie se fia incoronata cu cele mai bune urmări. (N. V.)

Pest'a 6 Fauru 1866 n.

Pepturile nabușite de nescari pressiuni, care de unu tempu cu nerabdare astăpta rezultate favorabile in progresulu deosebitelor lucruri, că auror'a binevenita pe orisontu, impresura si pre Români astazi desvoltamentulu constituunala, de care si legă sperari imbucuratore, de a se vedé egali indreptatisti pe terenulu afacerilor, cu referintia la interesele comune.

Representantii poporului român că nisice atleti vrednici pe câmpulu luptei ne deschidu usi'a se vedem binele, care animéza si pe Români nostri de a-si vedé natiunalitatea avangata, si respectata de strâimi că de amici si vecini conlocutori, cu cari numai decât avemu a serici pusetiunea nostra, si a ne asigurá viitorulu.

Nu multu, si vomu vedé, óre diet'a disolvata din 1861 evata urmările sale? intocmitu-sau molcomitu-sau cei ultraisti? sterzau óre fatiari'a fiesce carele din inim'a sea? si urmeza óre invetaturei sfintei scripturi „ce tie nu-ti place altui nu face“. Óre deputatii nostri toti de unu cugetu si unu susfletu voru conlucrat la altariulu comunu, pentru binele comunu? Multu va depinde si dela co'ntielegere, iar sperant'a ne propune lupt'a, de care Români nici candu nu s'a spaimentat, ci cu fruntea radicata si-a arestatu pretensiunile sale drepte, si cu focu in vine au dovedit inaintea lumei ca e aptu, ca e vrednicu a trai, si de va cere binele comunu, a-si dă vietă; scie a se inchiná dreptului si adeverului, si a-si in-departă violint'a dela sine.

Obiectele proiectului de desbatere s'a facutu, intreacele obiecte, intâiulu punctu e adres'a, ear alu sieptelea cestiunea natiunatâtilor; asteptâmu, si asteptâmu cu sete ce colore va luă adres'a, caci d'aci se deschide calea manecârei, si apoi asteptâmu, si asteptâmu cu ardore intre obiectele deosebite, ce rezultatu va avea desbaterea in cestiunea natiunala; caci acest'a e unu punctu, pe care ni se basesa esistint'a politico-natiunala, si de aci fundamentulu de dreptu.

Sosirea Maiestatilor Sele prégratiosului nostru Imperator si prégratișei Imperatrise la Bud'a-Pest'a, ne invapae se credem, si se credem tare, ca vomu fi serici, ne vomu molcomi, si ne vomu usiurá de greumentele care ne desielau pe dì ce mergeam, si ne va asculta si dorirele nostra, că toldeun'a, si ne va inspirá si pe noi intre progresisti, că pe o natiune alipita de dinastia si de

tronu, ea fra care Românu totdeun'a au fostu cu fidelitate, că cătra parintele care si pôrta grija de fii.

Marinimosulu si zelosulu nostru archipastorius Iustitatea Seu Domnului Procopiu Ivacicovicu insusletită de iubirea subalternilor sei, că totdeun'a, si acum a venit a depune omagiu poporului român la tronul Maiestatei Sele.

Carnevalulu cu petrecerile sale resultă intermediulu dietei, balulu de curte avu Sambata in 3 Fauru succesulu seu, din ablegatii români inca sura invitati trei insi. S.F.

Principatele române unite.

Adres'a Camerei din România.

(Continuare.)

Concessiunea bancei de scomtu si de circulatiune, datorita inițiativei Inaltimiei Vôstre a fostu primita de tiéra cu o satisfactiune generala. Unu stabilimentu de creditu asiediatu pe base atâtu de puternice va esercită o fericita inriurire asupr'a transacțiunilor generale si mai alesu asupr'a comerciului, si tota tiér'a va simti fără indoiela binefacerile acestei folositore institutiuni. Adunarea preoccupiede interesele cele mai mari si mai scumpe ale tierei, speră ca, Mari'a Vôstra, veti reusì sa incoronati acésta opera finanziara prin creatiunea unui stabilimentu de creditu fonciar, care este reclamatu atâtu de imperiosu, de starea proprietătiei rurale si a agriculturei.

Nuoii codici Alessandru Ioann I, voru fi un'a din binefacerile cele mai insemnătoare ale domniei Inaltimiei Vôstre. Drepturile politice si civile ale cetățienilor suntu acum regulate cu precisiune, toti suntu de o potriva inaintea legei precum si protejati de dens'a. Art. 46 din conventiune este de acum unu adeveru. Garanțile cerute dela judecători prin nou'a organizare judecătorescă si prin legea de admisibilitate, promitu tierei prin sincer'a loru aplicare imbunatâtiri care erau atâtu de dorite in administratiunea justitiei; seriositatea, inteligint'a si integritatea juriului chiaru dela debutarea lui, dau in adeveru garantiile cele mai seriöse acușitoru.

Camer'a se bucura de desvoltarea data instructiunei publice. Pe lângă slăvuitiile Inaltimiei Vôstre intru redicarea nivelului studioru literale, sciintifice, si artistice, camer'a aru vedea cu placere ca administratiunea sa se ocupe mai alesu de imbunatâtirea si respândirea instructiunei primare, pentru ca clasele superioare sa-si pôta justificá esistentia loru.

Acum, Mari'a Ta, mai multu de cătu totudeun'a, suntemu in positiune de a apretiui libertatea presei si a Ve rugă sa faceti pe guvernul Mariei Vôstre a abrogá ordonantia, puindu pres'a sub regimul libertătii si lasandu că delictele de presa sa se pedepsescă că delice comune, prin dispositiuni speciale ce s'aru pute introduce intr'unu nou capitolu in condicile penale.

Discursulu tronului, a datu o mare parte lucrărilor publice. Inaltimia Vôstra a-ti enumeratu cu o legitima multumire intreprinderile puse pe calea de executare. Adunarea impartasindu multumirea Mariei Vôstre ve adresădă sincere felicitatiuni pentru energic'a initiativa ce a-ti luat in acésta impregiurare. Adunarea n'a uitatu ca drumul de feru dela Bucuresci la Giurgiu a fostu admisu de tóte sectiunile in sesiunea convocata estraordinaru, acum vine rendulu ei a multumi guvernului Mariei Tale, ca a concedatui acésta linie cu unu pretiu mai scadiu decât celu admisu de sectiunile ei. A inmulti căile nôstre de comunicatiune; a le face mai sigure, mai lesniciose, mai grabnice si mai putinu costisitoré, este a indoi resursele nôstre, este a asigurá desvoltarea prosperitathei nôstre. (Va urmá.)

Varietati.

(+)

Antoniu Sanciali c.r. prefeptu montanicu in Covasda, si representantele natiunei la diet'a din 1863/4, dupa o bôla indelungata repausă in 27 Ian. st. n. in etate de 63 ani si in 29 Ian. se inmormentă in Hunedór'a, fiindu petrecutu de o multime forte măre de poporu din satele invecinate.

Repausatulu au lasatu dupa sine pre jeliuca sotia Mari'a nasuta de Mezey si pre fiiliu seu Antoniu, carele se afla in calitate de auscultantu la tribunalulu din Dev'a.

Noi carii avemu acum de nou cu unu barbatu inteliginte mai putinu nu putem a nu participá de durerea casiunata de neindurat'a sorte si a eschiamá cu condurere. Fai tierán'a usiora.

(Cravala) In Fagarasiu s'a intemplatu dupa cum spune Hitzg. etc. unu evenementu tristu in dîlele din urma. Plantatorii de tabacu de ací retinu multu din tabaculu culesu si numai o parte o liseră inaltului eraru, carele firesce ca nu li lu platesce asiá bine că cei care lu cumpera pe sub mâna. Nu lipsescu insa si denuntatii, carii descopere financierilor loculu unde se afla marfa acést'a oprita. Acest'a apoi se dueu pe siguru si afandu radica a une-ori cu mágile tabaculu opritu si lu confisca. Asemenea s'a intemplatu acum de curendu o denuntatiune. Fiindu ca plantatorea suspecta nu era acasa si usile erau incuiate fiindu ca intra nòptea si

asiá nu mai puteau cerceta, — s'au vedintu nevoi financierii a incungiurá (5 la numeru) si padu cas'a preste nòpte.

Pre la mediulu noptiei au inceputu a aruncá ore cine cu piertri in ei, din cari aruncaturi s'a nascutu pre urma unu cravalu in care financierii au fostu siliti a se folosi de armele loru. Inspectorul financierilor capata dôue loviri in capu, iara faurul Fulpe Moise capata o umplatura de halice in spate, incât acum sa lupta bietulu cu mòrtea.

— Telegraphul sub-marinu. Guvernul danesu a acordat pentru a dôua ora unu privilegiu pentru stabilirea unui firu electricu sub-marini, destinat a pune in comunicatie Europa cu Americ'a. Astazi lucrările suntu mai seriöse. — Great Eastern va pleca din nou in luniie 1866 cu unu scopu indoit de a aruncá unu nou firu si de a retrage pe celu ruptu, seu de va isbuti asta gigantica intreprindere voru si dôue fire electrice pentru transmiterea depeselor. Lini'a telegrafica proiectata se va compune din mai multe rammificationi: un'a va uni Danimarka cu Norvegia, alt'a Danimark'a cu Englter'a, si a trei'a Englter'a seu Irland'a si Groenland'a. Chieluielile pentru stabilirea acestui telegrafu euro-peno-american suntu enorme, dar pentru ómeni cari urmarescu cu perseverantia realizarea unei idei in interesulu umanitatii milioanele de livre sterlingi suntu nimieu.

Prin perseverantie si sacrificiuri s'a taiatu istmulu Suez. Totu prin perseverantia se va stabili in curendu telegrafulu transatlanticu, si nu e departe tempulu, candu vomu audi ca si istmulu Panama s'a taiatu.

* * Cutremurul de Chio. O calamitate teribila isbi acum populatiunea Insulei Chio. Unu cutremur de pâmantu a resturnatul mai totu orasoul Chio; populatiunaa fugindu din cetatea in ruine s'a respandituprincimpii si si-au intinsu corturile in aeru, p'loie furtunosa. Tóte zidurile s'an darimat, afaia de cele dôuse fare ale portului Chio, care fiindu construite mai solidu au rezistat la sguduire.

Nr. 4—3.

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invatatoriu din Comun'a Carnecea in Comitatulu Carasiului, protopresbiteratulu Oravitie se escrie prin acésta concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatorele emolumente anuale:

In bani gal'a : 66 fl. 40 cr. v. a. in naturale : a) 26 $\frac{3}{4}$ metri de cucuruzu, b) 16 ponti de lumini, c) 66 ponti de sare d) 66 ponti de lardu e) 8 stângini de lemne si f) 4 jugere de pamentu. Doritorii de a ocupá acestu postu de invatatoriu voru ave a-si inzestrá petitionile loru concursuale timbrate cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, despre servitiulu de pâna ací si despre portarea loru morală si politica, si ale substerne Venerabilului Consistoriu alu diecesei Caransebesiului pâna in 13 Februarie 1866 cal. vechiu.

Din Siedint'a Consistoriala finita in Caransebesiu la 13 Ianuarie 1866,

Nr. 5—2

EDICTU

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rotbau in districtulu Brasovului, in Transilvan'a, care de 11 luni au parasit u cu necredintia preleguitulu ei barbatu Petru Rusu, si pribegesce in lume, se provoca că in terminu de 3 luni sa se infatisiedie inaintea subsrisului foru matrimoniale, caci la din contra, procesulu divorzialu asupra-pornitul, se va decide si fără dens'a, in intilesulu prescriseloru S. S. canone bisericesci.

Brasovu in 22 Ianuarie 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Brasovului II.

Ioann Petricu Protopopu.

6—1

Concursu de licitatiune.

In 12 Aprile 1866 st. n. la 10 ore ante amédi, se va tine in curtea metropolitana din Blasius, minuend'a licitatiune pentru cladiru unui podu de lemn peste tirnav'a mare, tinatoriu de Dominiulu archiepiscopescu.

Computulu speselor de didire — luandu afara materialulu de lemn nelucratu, care se va prestá de către curte — face 8430 fl. v. a. —

Concurrentii P. T. Domni maestrii de didire, pe lângă depunerea vadiului de 10% — cu ocaziunea licitatiunei tinende, au de a produce documentele despre scientia architecturei, si unu documentu legalu despre cautiunea de 8430 fl. v. a. —

Planulu, Computulu si celealte conditii se potu vedea la tota un'a ora in Cancelari'a Provisoratului subsrisu.

Provisoratulu Metropolitanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 29 Ian. (10 Febr.) 1866.

Metalele 5%	61 95	Actiile de creditu	147 40
Imprumutulu nat. 5%	65 05	Argintulu	102
Actiile de banca	744	Galbinulu	4 89

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.